Lietas Nr. C28246114
Lietas arhīva Nr. C-2461-14/10

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2014.gada 12.jūnijā

Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesa:

tiesnese G.Viļumsone

ar sekretāri L.Balamu

piedaloties pieteicējai /pers. A/, ieinteresētās personas Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pārstāvei /pers.Z/,

izskatīja atklātā tiesas sēdē 2014.gada 19.maijā, 5.jūnijā civillietu /pers. A/ pieteikumā par juridiska fakta konstatēšanu un aizgādnības nodibināšanu bezvēsts pazudušas personas mantai.

Aprakstošā daļa

2013.gada 17.decembrī tiesā saņemts /pers. A/ pieteikums par juridiskas fakta konstatēšanu un aizgādnības nodibināšanu bezvēsts pazudušas personas mantai.

Pieteikums pamatots ar Civilprocesa likuma 112.,279.,280.pantu.

Pieteikumā norādīts, ka 1999.gada 30.augustā /pers. A/ stājās laulībā ar /pers. C/, personas kods /personas kods/. Kopdzīves laikā /pers. A/ un /pers. C/ piedzima divi dēli -/pers. D/, dzimis /datums/, personas kods /personas kods/ un /pers. E/, dzimis /datums/, personas kods /personas kods/.

/pers. C/, 2013.gada 2.martā izgāja no mūsu kopīgās dzīves vietas - dzīvokļa /adrese A/ dzīv.11 un vairs neatgriezās, no tā laika viņu neviens nav redzējis, par viņu nekas nav zināms.

Par /pers.C/ pazušanu tika paziņots policijai, 2013.gada 5.martā ar ENŽ Nr. 2138 Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Kurzemes iecirknī ir reģistrēts /pers. A/ iesniegums par /pers. C/ bezvēsts prombūtni. Policija viņu ir meklējusi, bet bez panākumiem. Līdz šim brīdim viņa atrašanās vieta nav zināma.

Līdz pat savai pazušanai /pers. C/ strādāja SIA ,,/Nosaukums/" un apgādāja bērnus. Viņa alga bija vidēji Ls 500 mēnesī. Pēc /pers.C/ pazušanas bērni ir palikuši bez viena no apgādniekiem. /pers. A/ strādā, bet vienai apgādāt abus bērnus ir grūti, tāpēc vēlos noformēt bērniem apgādnieka zaudējuma pensiju.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 251.panta sesto punktu un 288.panta trešo daļu ir nepieciešams konstatēt juridisku faktu, ka /pers. C/ atrodas bezvēsts prombūtnē (pazudis). Faktu nepieciešams konstatēt, lai saskaņā ar Likuma ,,Par valsts pensijām" 19.pantu dēli /pers. D/ un /pers. E/ varētu saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju, jo minētajā normā noteikts, ka likuma noteikumi, kas skar mirušā ģimeni, attiecas arī uz bezvēsts prombūtnē esošu ģimeni, ja bezvēsts prombūtne ir atzīta likumā noteiktā kārtībā.

2014.gada 16.janvāra Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas pārvaldes vēstulē Nr.20/10/3-3204 apstiprināts fakts, ka /pers. C/ atrašanās vieta līdz šim brīdim nav zināma un viņa meklēšana tiek turpināta. /pers. C/ pēdējā reģistrētā deklarēta dzīves vieta 1990.gada 3.septembrī /adrese/, un dzīvesvieta /adrese B/. /pers. C/ esot bezvēsts pazudušam, nepieciešama viņa īpašuma apsaimniekošana un pārvaldīšana. /pers. C/ pieder nekustamais īpašums ½ dzīvokļa Nr./adrese/.

Pieteikumā pēc tā precizēšanas lūgts:

- konstatēt juridisku faktu, ka /pers. C/ ir bezvēsts pazudis (promesošs) un nodibināt aizgādnību /pers. C/ kā bezvēsts pazudušai personai piederošai mantai.

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra rakstveida paskaidrojumos norādījusi, ka likuma ,,Par valsts pensijām" 18.pants nosaka to personu loku, kurām ir tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju. Gadījumos, kad šīs pensijas piešķiršanai netiek iesniegta miršanas apliecība, bet tiesas spriedums, ka pazudusī persona izsludināta par mirušu, un tiesas spriedumā nāves diena nav noteikta, par pazudušās personas nāves dienu uzskatāma diena, kad pieteikums iesniegts tiesā, ko arī lūdzam norādīt sprieduma daļā. Minētā likuma 19.panta trešā daļa nosaka, ka noteikumi, kas skar mirušā ģimeni, attiecas arī uz bezvēsts prombūtnē esošā ģimeni, ja apgādnieka bezvēsts prombūtne ir atzīta likumā noteiktā kārtībā. Saskaņā ar minētā likuma 30.panta ceturto daļu, apgādnieka zaudējuma pensiju piešķir ar dienu, kad radušās tiesības uz pensiju, taču ne agrāk kā 6 mēnešus pirms pensijas pieprasījuma un pensijas piešķiršanai nepieciešamo dokumentu iesniegšanas. Apgādnieka zaudējuma pensiju piešķir uz laiku, kamēr mirušā ģimenes loceklis tiek uzskatīts ar darba nespējīgu saskaņā ar šā likuma 19.pantu. VSAA informācijas sistēmas datos ir ziņas, ka /pers. C/, personas kods /personas kods/, piešķirts un 2009.gada martā izmaksāts vienreizējais bērna piedzimšanas pabalsts Ls

296 un piemaksa pie bērna piedzimšanas pabalsta Ls 150 apmērā. No 2009.gada 16.februāra piešķirts bērna kopšanas pabalsts un izmaksāts līdz 2011.gada 15.februārim.

Tiesas sēdē /pers. A/ uzturēja pieteikumu, pamatojoties uz pieteikumā minētiem apstākļiem, un paskaidroja, ka pēc vīra aiziešanas no mājām 2013.gada 2.martā nav saņemtas ziņas par viņa atrašanās vietu. Pieteicēja veica darbības, lai atrastu dzīvesbiedru, uzrakstīja iesniegumu policijai, bet līdz šim meklēšana nav devusi rezultātus, pieteicējai ir grūtības ar bērnu uzturēšanu.

Tiesas sēdē Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pārstāve/pers.Z/ uzturēja rakstveida paskaidrojumos minēto viedokli un norādīja, ka /pers. C/ vēl īsu laiku atrodas prombūtnē, policijai būtu jāsniedz ziņas par viņa meklēšanas rezultātiem.

Lieciniece/pers. I/ sniedza tiesas sēdē liecības, ka /pers. C/ pazudis kopš 2013.gada 2.marta, kad /pers. A/ piezvanījusi, ka /pers. C/ ir aizgājis no mājām un nav atgriezies, tika iesniegts iesniegums policijā, /pers. C/ pēc liecinieces domām nav aizbraucis uz ārzemēm vai citu dzīves vietu, /pers.I/ uzskata, ka /pers. C/ ir miris.

Lieciniece/pers. K/ sniedza tiesas sēdē liecības, ka 2013.gada 2.martā viņai zvanījusi /pers. A/ un paziņojusi, ka /pers. C/ ir aizgājis no mājām piestrādāt, labojot datorus un nav atgriezies, pēc tam /pers.K/ daudzkārt zvanījusi /pers. C/, uz zvanu neviens nav atsaucies, bet pēc tam mobilais telefons bijis atslēgts, kopš tā laika nav ziņu par /pers. C/, viņš nav aizbraucis uz ārzemēm, vai uz citu dzīvesvietu, /pers.K/uzskata, ka viņas dēls ir miris, pēdējo reizi ar viņu runājusi 2013.gada februāra beigās.

Motīvu daļa

Noklausoties pieteicējas un ieinteresētās personas paskaidrojumus, liecinieku liecības, iepazīstoties ar lietas materiāliem, pārbaudot pierādījumus lietā, pieteikums ir atzīstams par pamatotu un apmierināms.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 251.panta 4.punktu lietas par aizgādnības nodibināšanu promesošo vai pazudušo personu mantai tiesa izskata sevišķā tiesāšanas kārtībā, bet šā likuma 279.panta pirmā daļa paredz, ka pieteikumu nodibināt aizgādnību promesošās vai pazudušās personas mantai var iesniegt personas, kuras ir ieinteresētas promesošās vai pazudušās personas mantas saglabāšanā.

Ar dzimšanas apliecībām pierādīts, ka /pers. A/ un /pers. C/ dzimuši divi dēli -/pers. D/, dzimis /datums/, personas kods /personas kods/ un /pers. E/, dzimis /datums/, personas kods /personas kods/.

Civillikuma 370.pants paredz, ka no savas pastāvīgās dzīvesvietas aizgājušā tiesības, ja viņš nav atstājis sava vietā pilnvarnieku, var pārstāvēt nepilnvarots lietvedis, bet šā likuma 371.pants nosaka, ka, ja tāda nepilnvarotā lietveža (370.p.) nav vai ja neuzdotā lietvedība nav iespējama, bet tiesību pārstāvība attiecīgajā gadījumā tomēr ir nepieciešama, tad tai tiesai, kurai aizgājušais pirms savas dzīvesvietas atstāšanas bijis personiski pakļauts, ir tiesība un pienākums nodibināt aizgādnību.

Tiesa secina, ka pieteikumu nodibināt aizgādnību promesošas personas mantai iesniegušas personas, kuras ir ieinteresētas promesošas personas mantas saglabāšanā un šīs personas tiesību aizstāvēšanā.

Saskaņā ar Valsts Sociālo pabalstu likuma 4.panta piektās daļas 2.punktu tiesības uz valsts sociālās nodrošinājuma pabalstu apgādnieka zaudējuma gadījumā ir Latvijas pilsoņiem, nepilsoņiem, ārvalstniekiem un bezvalstniekiem, kuriem piešķirts personas kods un kuri pastāvīgi dzīvo Latvijas teritorijā.

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.pantu tiesiskajās attiecībās, kas skar bērnu, bērna tiesības un intereses ir prioritāras. Visām darbībām attiecībā uz bērnu neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts vai pašvaldību institūcijas, sabiedriskās organizācijas vai citas fiziskās un juridiskās personas, kā arī tiesas un citas tiesībaizsardzības iestādes, prioritāri ir jānodrošina bērna tiesības un intereses. Darbība vai bezdarbība, kuras rezultātā netiek ievērotas bērna tiesības (bērna atstāšana bez minimāliem iztikas līdzekļiem, pajumtes, aprūpes, aizbildnības), vai citas darbības, kas ierobežo bērna personiskās vai īpašuma tiesības un brīvības, uzskatāmas par amorālām un pretlikumīgām.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 288.panta pirmo un trešo daļu, tiesa izskata lietas par juridisku faktu konstatēšanu, no kuriem atkarīga fizisko personu mantisko tiesību rašanās, grozīšanās vai izbeigšanās, ja normatīvie akti neparedz citu kārtību to konstatēšanai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 289.pantu, tiesa konstatē faktus, kuriem ir juridiska nozīme tad, ja iesniedzējam nav citas iespējas iegūt dokumentus, kas apliecinātu šos faktus.

Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Kriminālizmeklēšanas pārvaldes izziņa apstiprina, ka /pers. C/ meklēšanai ierosināta lieta Nr.472005113, taču meklēšana nav devusi rezultātus.

Tiesai šobrīd nav pamata apšaubīt pieteicējas norādīto faktu, ka /pers. C/ pazudis no 2013.gada 2.marta un to, ka līdz šim brīdim nevienam nekas nav zināms par viņa atrašanās vietu, jo to neviens nav apstrīdējis, tāpēc tiesai ir pamats atzīt, ka /pers. C/ atrodas bezvēsts prombūtnē no 2013.gada 2.marta, kā arī minētais apstiprinās ar liecinieku /pers.I/ un /pers.K/ liecībām.

Saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" 18.panta pirmo daļu, tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju, ja apgādnieks ir bijis apdrošināta persona, saskaņā ar šo likumu ir visiem ģimenes locekļiem neatkarīgi no apgādnieka nāves cēloņa. Šī likuma 19.panta trešā daļa norāda, ka likuma noteikumi, kas skar mirušā ģimeni, attiecas arī uz bezvēsts prombūtnē esošā ģimeni, ja apgādnieka bezvēsts prombūtne ir atzīta likumā noteiktajā kārtībā. Gadījumos, kad šīs pensijas piešķiršanai netiek iesniegta miršanas apliecība, bet tiesas spriedums, ka pazudusī persona izsludināta par mirušu, un tiesas spriedumā nāves diena nav noteikta, par pazudušās personas nāves dienu uzskatāma diena, kad pieteikums iesniegts tiesā, ko arī lūdzam norādīt sprieduma daļā. Minētā likuma 19.panta trešā daļa nosaka, ka noteikumi, kas skar mirušā ģimeni, attiecas arī uz bezvēsts prombūtnē esošā ģimeni, ja apgādnieka

bezvēsts prombūtne ir atzīta likumā noteiktā kārtībā. Saskaņā ar minētā likuma 30.panta ceturto daļu, apgādnieka zaudējuma pensiju piešķir ar dienu, kad radušās tiesības uz pensiju, taču ne agrāk kā 6 mēnešus pirms pensijas pieprasījuma un pensijas piešķiršanai nepieciešamo dokumentu iesniegšanas. Apgādnieka zaudējuma pensiju piešķir uz laiku, kamēr mirušā ģimenes loceklis tiek uzskatīts ar darba nespējīgu saskaņā ar šā likuma 19.pantu.

Līdz ar to ar pieteiktā juridiskā fakta konstatēšanu rodas tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju nepilngadīgajiem /pers. C/ nepilngadīgajiem bērniem. Pieteicējai nav citas iespējas apliecināt bezvēsts prombūtnes faktu, kā tikai konstatējot to ar tiesas spriedumu, un ir iespēja iegūt mantiskās tiesības, kā to nosaka Civilprocesa likums. Juridiskais fakts konstatēts apgādnieka zaudējuma pensijas saņemšanai un aizgādības nodibināšanai bezvēsts esošas personas mantai.

Saskaņā ar Civillikuma 216.panta noteikumiem mantu, kas palikusi bez pārvaldītāja, uztic aizgādņa gādībai, kuram manta jāpārstāv. Tiesa secina, ka lietā noskaidrots, ka aizgādnības nodibināšana promesošā /pers. C/ mantai nepieciešama šīs mantas saglabāšanai. Kā lietas izskatīšanas laikā norādīja pieteicēja, /pers. C/ mantas sastāvā ietilpst ½ no dzīvokļa /adrese C/, kadastra Nr. /numurs A/.

Tiesai nav pamata uzskatīt, ka /pers. C/ ir atstājis pilnvarnieku savas mantas pārvaldīšanai. Aizgādņa iecelšana atbilst promesošas personas interesēm. Ievērojot minēto, ir pamats aizgādnības nodibināšanai promesošas personas mantai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 289.pantu, tiesa konstatē faktus, kuriem ir juridiska nozīme tad, ja iesniedzējam nav citas iespējas iegūt dokumentus, kas apliecinātu šos faktus.

Civilprocesa likuma 288.panta pirmā daļa noteic, ka tiesa izskata lietas par tādu faktu konstatēšanu, no kuriem atkarīga fizisko un juridisko personu mantisko un nemantisko tiesību rašanās, grozīšanās vai izbeigšanās.

Civilprocesa likuma 288.panta trešā daļa noteic, ka tiesa konstatē arī citus faktus, kuriem ir juridiska nozīme, ja spēkā esošie normatīvie akti neparedz citādu kārtību to konstatēšanai.

Ievērojot Rīgas reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas pārvaldes izziņā Nr.20/10/3-3204 pausto informāciju un pieteicējas paskaidrojumus un liecinieču /pers.I/ un /pers.K/liecības tiesas sēdē, ka /pers. C/ kopš 2013.gada 2.marta nav sazinājies ar ģimeni un nav informējis ģimeni par savu atrašanās vietu, tiesa konstatējusi pamatu pieteikuma, ka /pers. C/ atrodas bezvēsts prombūtnē konstatēšanai.

Pie šādiem apstākļiem /pers. A/ pieteikums uzskatāms kā pamatotu un apmierināms.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 95., 97.,187., 189. – 193., 279., 280., 288.panta pirmo un trešo daļu, 289.pantu, tiesa

nosprieda:

/pers. A/ pieteikumu **apmierināt.**

Konstatēt juridisko faktu, ka /pers. C/, personas kods /personas kods/, kura pēdējā zināmā dzīves vieta /adrese/, atrodas bezvēsts prombūtnē.

Juridiskais fakts konstatēts apgādnieka zaudējuma pensijas saņemšanai un nekustamā īpašuma apsaimniekošanai.

Nodibināt aizgādnību promesošā /pers. C/, personas kods /personas kods/, - mantai. Spriedumu, ar atzīmi par sprieduma spēkā stāšanos, nosūtīt Rīgas bāriņtiesai aizgādņa iecelšanai.

Pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā sprieduma norakstu nosūtīt paziņojuma publicēšanai laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā apelācijas kārtībā 20 (divdesmit) dienu laikā, sūdzību iesniedzot Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesā.

Tiesnese G.Viļumsone